

No. 16 Mayıs 1967

Yeni Tanın (Ankara)

Başkentte Sergiler

İBRAHİM SAFİ
RESİM SERGİSİ

MARSİLYA, Bonn, Münih, Viyana, Paris ve Roma birbirinden güzel kentler bunlar... Geçtiğimiz yıllarda, İstanbul'lu bir sanatçı Empresyonist çalışmalarını bu yerlerde sergiledi. Hakkında iyi yazılar çıktı gazetelerde. Hele sekiz kez sergi açtığı Marsilya'da başarısı küçümsenmeyecek derecede idi.

Oysa bizim başkentimizde İbrahim Safi'yi suçlayanlar oldu. Bu suçlama ressamın Halkevleri Genel Merkezi salonlarında açtığı sergisinden ötürüydü. Bir bakıma haklıydılar. Çünkü; bir galeri sergi pazarına asla çevrilemezdi. Öylesine yanyana, üstüste konmuşki tablolar; galerinin dörtbir köşesinden gelen boğuk sesleri duymamak imkânsız. Birşeyler yapmak isteyen ressamın elleri arasında, estetik güzellik böylesine boğulamazdı.

Koskoca bir galeride 168 sanatçının eseri yer alırken; bir ressamın küçük bir galeride 100 tablosu elbette teşhir edilemez. Edilince de sonuç gerçekten gülünç olur.

Salona girdiğimizde bir renk çümbüşü içinde bulduk kendimizi. Sarılar, turuncular, kırmızılar, morlar, yeşiller, maviler... Velhasıl resimden az anlıyanları bir anda çarpıveren renk

ler. Oysa resim, kişiyi yani şeyi redeni, çarpırmak değil bir yerde. Bana göre bir tablo, seyir

İbrahim Safi eserleri hakkında bilgi veriyor.

cisini günlerce karşısında tutmalı. Etkisi öyle sabun köpüğü gibi birdenbire sönmeyecek cinsten olmamalı. Genellikle Empresyonist çalı

şan Safi'nin tablolarında böyle sine bir hava var. İlk birşeyler buluyorsunuz, renkler gözünü alıyor sonra birden düştürüyor bütün unsurlar. Deser, arıyorsunuz, kuvvetli değil. Kompozisyona bakıyorsunuz, neyi anlatmak istediğini kesinlikle göremiyorsunuz.

Bununla beraber Safi'nin sergisindeki birkaç çalışmasını ya

lı bir kadının günlük yaşantısından bir parçasını veriyor. Sanırım serginin en pahalı tablosu da bu.

Mavi hakimiyeti olan 192 nolu tablosu ile 97 nolu kar manzarası da dikkati çekenler arasında. Ayrıca bunlara Utrillo'nun etkisi altında kalarak çalıştığı 16 nolu tabloyu da ilâve edebiliriz.

TÜRK — AMERİKAN KADINLAR KÜLTÜR DERNEĞİ RESİM SERGİSİ

Derneğin galerisinde her yıl ortak sergi düzenliyen üyeler

bu yıl daha olumlu çalışmalarıyla karşımıza çıktılar.

Sergi açılışında kısa bir konuşma yapan Başkan Beria Kerem; bu kezde bir yıllık çalışmalarımızı göreceksiniz dedi.

Gerçekten güzel uğraşlar bunlar. Örneğin Seyyare Ersa'nın «Palyaço» adını verdiği tablosu dikkate değer. Mavi rengin hakim olduğu bu tabloda mor ve turuncu lekeler yer yer kullanılmış. Sarı tuşlamalara da rastlamak mümkün. Satha giden bir çalışma. Desen ve renk anlayışı oldukça iyi. Diğer iki tablosu birinciye göre zayıf.

Bunların hemen yanında Cemal Sanlı'nın yağlıboya çalışmaları yer almış. 44 nolu «Natiir mort», bu çalışmaların içinde en güzeli. Yalnız resim biraz zorlanmış. Konu dursaydı Sanlı, herhalde başarısı da o nisbette fazla olurdu.

Kendisini Dernekten tanıdığım Gönülşen Başaran hanımın da iki suluboya çalışması yer almış sergide. Küçük ebatlarda ki bu uğraşlar Başaran'ın resim alanında pekte cesur olmadığını gösteriyor. Sarı ve kahverengi tonların bulunduğu sonbahar çalışması oldukça iyi.

Andrew Wyeth

Amerika'nın en çok tutulan ressamı

YILIN en tartışmalı sergilerinin den biri New York'ta açıldı. Serginin Philadelphia ve Baltimore kentlerinde olduğu gibi seyirci rekoru kırmaya beklenmektedir.

Sergiye gösterilen bu ilginin çelişmeli bir yanı da var. Halk, sergiye tartışmalı niteliği nede niyle akın etmemekte. Gerçekte, serginin tartışmalı niteliği halkın gösterdiği olağanüstü il keden türemektedir.

Tartışmaların merkezi durumunda olan sanatkar ultramodern ekolün bir mensubu değil, çoğu eleştiricinin kendisinden Amerika'nın en büyük gerçekçisi diye bahsettiği Andrew Wyeth'dir. Wyeth, hayatta olan Amerikalı sanatkarlar içinde kuşkusuz en çok tutulan ve ya pıtları en yüksek bedellere alıcı bulandır. Ve işte bütün tartışma sorunu da buradadır.

Wyeth Fenomeni olarak bilinir bu oluşum, soyut ekspresyonizmin zirveye ulaştığı 1950'lerde gelişmeye başladı. O günlerin avangard meraklıları baş

ka stilleri de hoşgörebileceklerini göstermek kuşkusıyla çevrelerinde aradıkları geleneksel tarzda sanatkarı Wyeth'in kişiliğinden de buldular. Üstelik Wyeth, başarıları bir sanatkar olarak belirlemekle kalmamış, «Christina's World» (1948) adlı yapıtını Museum of Modern Art (Modern Sanatlar Müzesi'ne) satmakla yeteneklerini kabul ettirmiş bulunuyordu.

Ancak, Wyeth'in yapıtları galeri ve müzeleri doldurmaya başlar başlamaz avangardoların tutumu değişti ve bu kez Wyeth'in öykü anlatır biçimde yapıtlarını yermeye koyuldular. Ne var ki halk, yericilerin bu yeni davranışları etkisine kapılmadı. Halkoyu, beğendiğinden, sevdiğinden yanaydı. İşte Wyeth'in yericilerini zor durumda bırakanda buydu. Wyeth'in açtığı sergiler büyük ilgi görüyor, yapıtları kapışılıyor. Sanatkarın evinin bulunduğu Chadds Ford köyü yakınında bulunan Philadelphia'daki Güzel Sanat

lar Akademisinin açtığı sergiyi 100.000, daha sonra Baltimore Sanat Müzesi tarafından açılan sergiyi 130.000 sanatsever gezdi. Baltimore Sergisine gösterilen ilginin beklenenden bir misli fazla olması nedeniyle sergi süddetini bir haftalığına uzatmak gerekti.

Ve Wyeth'in 223 adet kara kalem ve yağlı boya yapıtlarını sühan sergi, Whitney Museum of American Art tarafından New York'ta açıldı. Sanatın yeniye bulup ortaya çıkarmakla yükümlü bulunduğu kanısında olan yeniciler, halkın bir gelenek çiyebsterdiği bu denli ilgi karşısında bunaldılar ve Wyeth için geçmişte kullandıkları sözcüklerden bu kez daha sert bir sözcük kullandılar: Tehlikeli.

Wyeth stillinin ürkek taktikler tarafından sonsuzlaştırılmasında herhangi bir tehlike unsur olabilir desek bile bu tehlike, halkın ve resim koleksiyoncusunun en son yeniliklere

karşı duyduğu ilgiyi körelten uydurma yenicilerin yarattığı tehlike kadar büyük olamaz.

Tehlikeli olsa da olmasa da Andrew Wyeth, çoğunluğu çekmeye devam etmektedir. Wyeth gerçekçidir ancak gerçeğin dış görünüşünün çok, hem de çok ötesindedir. O, gerçeğin dış görünüşünün ötesindeki özgerçeğin soyut, etkileyici niteliklerine sahiptir. Wyeth'in duyguların renk kattığı yağlı boya yapıtları, sokak kapısı dışındaki âlemin sadeliğini yansıtmaktadır. O, 49 yıldır tanıdığı bu âlemi yorumlayıp yansıtmayı Amerika'nın tanınmış çizgiçilerinden olan babası, Newell Convers Wyeth'den öğrendi.

Başka bir yere taşınması ya da başka çevreleri gezip görmesi yolunda kendisine yapılan övgülere aldırmayan Wyeth baba yurdu olan Chadds Ford'a bağlı kalmıştır.

Wyeth'in fırçasınca saptanan bu âlemi onunla herkes paylaşa

Sergide, iki tablosuyla sanat gücünü ortaya koyan bir ressam var. Carolina Sterrett Sanatçının «Street» ve «Still Life» adını verdiği tabloları; kompozisyon, renk ve desen anlayışı bakımından çok mükemmel. Sade, olumlu bir anlatımı var.

Koyu grilerin hakim olduğu «Natiir mort» un da konuyu biraz daha ayıklamaya tabi tutsaydı eser kendini bütün bütün kurtarmış olurdu.

Dernek sanatçıların en faal olanlarından biride Ekendiz Tanay. Sergiye, mozaik, pastel, elişleri ve seramik çalışmalarına katılmış. Pastelle yaptığı resimler, malzemenin iyi kullanılması sebebiyle güzel değil. Bununla beraber mozaik ve seramik çalışmaları hayli başarılı. Bayan Tanay, seramik konusunda, hocası değerli sanatçımız Hamiyi Çolokoğlu'ndan çok ama pek çok yararlanmış.

Kendisini yalnız seramik çalışmalarına verir ve bu yolda ilerlerse gelecekte olumlu yapıtlarıyla müstakil sergilerini görebiliriz. Bizim Ekendiz'e tavsiyemiz, gücünü bir yönde kullanması olabilir.

Ayrıca, geçen yıllarda olduğu gibi, bu yılda üye çocuklarının çalışmaları var sergide. 4, 5 yaşından 10 yaşına kadar olan kız ve erkek çocukların çalışmaları dikkate değer. Bunlar arasında Can Tanay'a ait pastelle tahta üzerine yapılmış bir kadın figürü

tablo. Mavinin tonlarıyla yapılan peyzajda, sıcak lekeler; yerinde ve yeterince kullanılmış. Bütün bunlardan başka; İn

ci Aykaç, Şermin Çelebi, Ülker Kansu, Memduh Sayılan, Leman Günalp, Tansel Gökakan

Bir ziyaretçi sergiyi geziyor.

rüt yer almakta. Yaşı sekiz olan bir küçük ressamın da siyah-beyaz çalışmaları gerçekten güzel. Bir de 10 yaşında ki Cüneyt Birol'un suluboya çalışması var. 13.Ekim.1966 tarihin taşıyor bu

Engin Tanay, Marion Northrop Louise Mc Coy, Nurşen Karadoğan, Nurdan Ergener, Nevzat Tanay, Sekendiz Doğan gibi üyelerde çeşitli yapıtlarıyla sergiye katılmışlardır.

delerin dalgalanışı uzun süre kullanılmamış odaya bir meşum kişinin girmekte olduğunu imgelemekte.

Bütün gerçek sanatçıların yapıtları da Zola'nın deyişiyle, «iki şiliğin gözleriyle görülen doğayı yansıtmaktadır. Wyeth'in kişiliği doğayı biraz melankolik bir mekan olarak görmekte, fırçası da bu görüşe uygun olarak biçimlendirmede. Wyeth'in insanlar yorgun, renkleri pastel, güneşi donuktur.

Wyeth gençliğinde doğayı, daha esen görüyordu. O günlerde yaptığı sulu boya tablolara parlak renkler, oynak çizgiler hakimdi. 1942 yılında ise kendisini doğadan uzaklaştırdığı düşünceyle empresyonizme kaçındı.

Kendisi gibi ressam olan Peter Hurd'un önerisi üzerine tempeyaya (yağlı boya yerine yumurtalı kullanılması) başlayan Wyeth, kendi deyişiyle «esnek olan özgerçeğini» yakalamak için yoğun bir çalışmaya girişti. Oynak ve zarif fırça vuruş

larıyla bir otun, bir kuşçuyunun çiçeğin niteliklerini kapabiliyordu artık.

Babasının 1945 yılında bir oto mobil kazasında ölmesi ile Wyeth'in sanatı yeni bir aşama ya girdi. Kavramları belirledi ve doğup büyüdüğü vadiye olan bağlılığı pekleşti. Sanatçının bu aşamada yarattığı yapıtlar daha da sade bir görünüme sahiptir. Wyeth'in sanatı bu dönem de sanat için sükut olmaksızın çıkmış, duygularını yansıtan bir araç durumuna gelmiştir.

Yıllar geçtikçe, Wyeth'in konuları da sanat gibi gittikçe se deleşmeye yüz tutmuştur. Sanatçı, belirlemek istediği anlam ruhuna aykırı düşünce ne varsa bir yana atmış, fırçasından uzak tutmuştur. Chadds Ford'u ziyaret edenler köyün, Wyeth'in tablolarındaki Chadds Ford olmadığını göremektedir. Demek oluyor ki, Andrew Wyeth herkesten daha iyi tanıdığı âlemde mükemmellik ardında kalmaya devam etmektedir.